

DOMSTOLENS DOM (Femte Afdeling)

17. september 1997 *

I sag C-322/95,

angående en anmodning, som Pretura circondariale di Roma i medfør af EF-traktatens artikel 177 har indgivet til Domstolen for i den for nævnte ret verserende sag,

Emanuele Iurlaro

mod

Istituto nazionale della previdenza sociale (INPS),

at opnå en præjudiciel afgørelse vedrørende fortolkningen dels af artikel 9a i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT 1971 II, s. 366), som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6), senere ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 2332/89 af 18. juli 1989 (EFT L 224, s. 1), dels af artikel 15 i Rådets forordning (EØF) nr. 574/72 af 21. marts 1972 om regler til gennemførelse af forordning nr. 1408/71 (EFT 1972 I, s. 149), som ændret og ajourført ved nævnte forordning nr. 2001/83,

har

* Processprog: italiensk.

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, J.C. Moitinho de Almeida (refererende dommer), og dommerne L. Sevón, D.A.O. Edward, P. Jann og M. Wathelet,

generaladvokat: P. Léger

justitssekretær: ekspeditionssekretær H.A. Rühl,

efter at der er indgivet skriftlige indlæg af:

— E. Iurlaro ved advokaterne Rosa Maffei og Paolo Boer, Rom

— INPS ved advokat Maddalena Pittelli, Rom, og advokat Patrizia Ciacci, Milano

— den italienske regering ved afdelingschef Umberto Leanza, Juridisk Tjeneste, Udenrigsministeriet, som befuldmægtiget, bistået af statens advokat, Danilo Del Gaizo

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Antonio Aresu og Maria Patakia, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede,

på grundlag af retsmøderapporten,

efter at der er afgivet mundtlige indlæg i retsmødet den 22. januar 1997 af E. Iurlaro ved advokat Paolo Boer, af INPS ved advokaterne Maddalena Pittelli og Patrizia Ciacci, og af Kommissionen ved Maria Patakia og Paolo Stancanelli, Kommissionens Juridiske Tjeneste,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 13. marts 1997,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved kendelse af 3. oktober 1995, indgået til Domstolen den 16. oktober 1995, har Pretura circondariale di Roma i medfør af EF-traktatens artikel 177 forelagt Domstolen et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen dels af artikel 9a i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet (EFT 1971 II, s. 366), som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983 (EFT L 230, s. 6), senere ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 2332/89 af 18. juli 1989 (EFT L 224, s. 1, herefter »forordning nr. 1408/71«), dels af artikel 15 i Rådets forordning (EØF) nr. 574/72 af 21. marts 1972 om regler til gennemførelse af forordning nr. 1408/71 (EFT 1972 I, s. 149), som ændret og ajourført ved forordning nr. 2001/83 (herefter »forordning nr. 574/72«).
- 2 Spørgsmålet er blevet rejst under en retssag mellem E. Iurlaro, der er italiensk statsborger, og Istituto nazionale della previdenza sociale (den italienske sikringsstyrelse, herefter »INPS«) i anledning af sidstnævntes afslag på at anerkende de arbejdsløshedsperioder, som E. Iurlaro har tilbagelagt i Tyskland, i forbindelse med tilkendelse af ret til en invaliditetsydelse i henhold til italiensk lov.
- 3 Det fremgår af sagen, at E. Iurlaro fra januar 1954 til marts 1956 var forsikret i Italien og derfor i 110 uger indbetalte bidrag i denne stat. Han etablerede sig derefter i Tyskland, hvor han arbejdede og indbetalte socialsikringsbidrag fra 1959.

Det står fast, at Iurlaro fra den 18. oktober 1984 til den 18. oktober 1989 modtog arbejdsløshedsydelse i henhold til tysk lovgivning undtagen i tidsrummet 5. august 1989 — 1. oktober 1989, hvor han fik udbetalt ydelser i anledning af sygdom.

- 4 E. Iurlaro har den 18. oktober 1989 efter at være blevet ramt af en invaliditet, der har nedsat hans arbejdsevne på det område, hvor han er kvalificeret, med over totredjedele, indgivet ansøgning til INPS om invalidepension i Italien i medfør af artikel 1 i lov nr. 222 af 12. juni 1984 om ændring af bestemmelserne om invalidepension (GURI nr. 165 af 16.6.1984, herefter »lov nr. 222«).
- 5 I artikel 4 i lov nr. 222 er det bestemt, at erhvervelse af ret til ydelser i anledning af invaliditet og ydelser i anledning af uarbejdsdygtighed forudsætter, at forsikrings- og bidragsbetingelserne ifølge artikel 9, stk. 2, i lovdekret nr. 636 af 14. april 1939, som konverteret til lov nr. 1272 af 6. juli 1939, er opfyldt. Ifølge denne bestemmelse, der er blevet erstattet af artikel 2 i lov nr. 218 af 4. april 1952 om reform af den obligatoriske invalide-, alders- og efterladtepensionsordning (GURI nr. 89, *Supplemento ordinario*, af 15.4.1952), som ændret ved lov nr. 222, er retten til at opnå en sådan pension betinget af, at der er forløbet mindst fem år fra forsikringens start, og at der er indbetalt eller godskrevet mindst 260 ugentlige bidrag (fem års indbetalinger) og i en periode på fem år forud for indgivelse af ansøgning om pension har været tale om mindst 156 ugentlige bidrag (tre års indbetalinger).
- 6 I artikel 4 i nævnte lov nr. 218 er det bestemt, at »de perioder, for hvilke den almindelige ydelse i henhold til tvungen arbejdsløshedsforsikring udbetales, anses for bidragsperioder for så vidt angår retten til pension og denne pensions størrelse«.
- 7 Det fremgår endvidere af forelæggelseskendelsen, at ifølge § 43 i Sozialgesetzbuch (BGBI III, s. 860), som ændret ved Gesetz zur Reform der gesetzlichen Rentenversicherung af 28. december 1989 (BGBI. IS. 2261) har de forsikrede, før de er fyldt

65 år, ret til invalidepension, såfremt de er uarbejdsdygtige, har tilbagelagt bidragsperioder på tre år i henhold til tvungen forsikring inden for de sidste fem år før invaliditetens indtræden og har tilbagelagt de almindelige bidragsperioder før invaliditetens indtræden.

- 8 I henhold til samme bestemmelse forlænges referenceperioden på fem år forud for invaliditetens indtræden med perioder, der ligestilles med bidragsperioder (Anrechnungszeiten); til sådanne perioder hører efter § 58 i Sozialgesetzbuch perioder, i hvilke arbejdstageren har været registreret som arbejdsløs i Tyskland og modtaget en ydelse fra offentlige institutioner. Sådanne perioder, der også tages i betragtning ved fastlæggelse af referenceperioden, men ikke som bidragsperioder for så vidt angår erhvervelsen af pensionsret i Tyskland, medfører i øvrigt teoretisk bidragsbetaling, der tager sigte på beregningen af pensionen.
- 9 INPS afslog Iurlaro's ansøgning med den begrundelse, at kravet om en mindste bidragsperiode ifølge lov nr. 222 ikke var opfyldt. Ifølge institutionen havde Iurlaro ganske vist fra 1954 indbetalt 110 ugentlige bidrag i Italien og 854 i Tyskland, men han havde i den i artikel 4 i lov nr. 222 omhandlede referenceperiode, der her havde strakt sig fra den 18. oktober 1984 til den 18. oktober 1989, modtaget ydelser i anledning af arbejdsløshed i Tyskland uden samtidig at betale socialsikringsbidrag.
- 10 Iurlaro's klage over denne afgørelse blev afvist, og han anlagde derfor den 24. juni 1994 sag ved Pretura circondariale di Roma, for hvilken ret han har gjort gældende, at bidragsbetalingsbetingelsen ifølge lov nr. 222 var opfyldt, idet navnlig forlængelsen ifølge den tyske lovgivning af referenceperioden for så vidt angår arbejdsløshedsperioderne har medført, at den referenceperiode, der kommer i betragtning ved anvendelsen af italiensk lovgivning, begyndte den 18. oktober 1978.

- 11 For Pretura circondariale di Roma, der henviser til EF-traktatens artikel 48, er det et spørgsmål, om man skal undlade at anvende bestemmelsen i artikel 4 i lov nr. 222, fordi den er i strid med artikel 15, stk. 1, litra f), i forordning nr. 574/72, der har følgende ordlyd:

»I de tilfælde, der er omhandlet i forordningens artikel 18, stk. 1, artikel 38, artikel 45, stk. 1-3, artikel 64 og artikel 67, stk. 1 og 2, sker sammenlægningen af perioder efter følgende regler:

...

- f) dersom visse forsikrings- eller bopælsperioder efter en medlemsstats lovgivning kun medregnes, hvis de er tilbagelagt inden for en bestemt tidsfrist, skal den institution, som anvender denne lovgivning:

...

- ii) forlænge denne tidsfrist med længden af de forsikrings- eller bopælsperioder, der efter en anden medlemsstats lovgivning helt eller delvis er tilbagelagt inden for den nævnte tidsfrist, når det drejer sig om forsikrings- eller bopælsperioder, der efter den anden medlemsstats lovgivning alene medfører suspension af den frist, inden for hvilken forsikrings- eller bopælsperioder skal være tilbagelagt.«

- 12 Den forelæggende ret bemærker, at denne regel ikke er klar, idet den i øvrigt ifølge artikel 9a i forordning nr. 1408/71 kun synes at kunne anvendes, når begge staters lovgivning indeholder en bestemmelse om, at der skal ses bort fra visse perioder og således ikke har nogen relevans i et tilfælde som det foreliggende, hvor adgangen

hertil kun består ifølge den ene medlemsstats lovgivning (nemlig Tysklands, men ikke Italiens).

- 13 Det hedder i artikel 9a i forordning nr. 1408/71: »Er retten til ydelser efter en medlemsstats lovgivning betinget af, at der i løbet af en nærmere fastsat periode forud for forsikringsbegivenhedens indtræden (referenceperiode) er tilbagelagt en minimumsforsikringsperiode, og er det bestemt, at perioder, i løbet af hvilke der er udredt ydelser efter denne medlemsstats lovgivning eller perioder med børnepasning på denne medlemsstats område, forlænger denne referenceperiode, forlænger perioder, i løbet af hvilke der er udredt invalide- eller alderspension eller ydelser ved sygdom, arbejdsløshed eller arbejdsulykke (bortset fra rente) i henhold til en anden medlemsstats lovgivning, samt perioder med børnepasning på en anden medlemsstats område, ligeledes den nævnte referenceperiode.«
- 14 Pretura har på baggrund af denne usikkerhed besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen »et præjudicielt spørgsmål vedrørende fortolkningen af artikel 15, stk. 1, litra f), i forordning nr. 574/72 og artikel 9a i forordning nr. 1408/71 på baggrund af traktatens artikel 48 for på grundlag heraf at kunne afgøre, om artikel 4 i lov nr. 222 skal anvendes således, at referenceperioden i forbindelse med anerkendelsen af retten til invalidepension skal forlænges i et tilfælde, hvor en arbejdstager har modtaget ydelser i anledning af arbejdsløshed i en anden medlemsstat — her Tyskland — hvor der gælder bestemmelser om en sådan forlængelse, og i bekræftende fald om der eventuelt gælder betingelser for denne forlængelse«.
- 15 Med dette spørgsmål ønsker den nationale ret reelt en afgørelse af, om traktatens artikel 48-51, artikel 9a i forordning nr. 1408/71 og artikel 15, stk. 1, litra f), nr. ii), i forordning nr. 574/72 skal fortolkes således, at en medlemsstat herefter er forpligtet til at forlænge den ifølge sin lovgivning for fastlæggelse af den minimumsperiode, der er en betingelse for at tilkende ydelser i anledning af invaliditet,

fastsatte referenceperiode med en periode, som svarer til de arbejdsløshedsperioder, den pågældende har tilbagelagt i henhold til en anden medlemsstats lovgivning, der til forskel fra lovgivningen i førstnævnte medlemsstat anerkender en sådan forlængelse, når arbejdsløshedsperioderne er tilbagelagt på dens område.

- 16 Det bemærkes med henblik på besvarelsen af dette spørgsmål, at mens ifølge italiensk lovgivning, der finder anvendelse i hovedsagen, arbejdsløshedsperioder, hvori der udbetales ydelser, medregnes som bidragsperioder, både når det gælder erhvervelsen af pensionsretten, og når det gælder beregningen af pensionens størrelse, tjener i tysk ret den periode, hvori en arbejdstager modtager ydelser i anledning af arbejdsløshed, samtidig med at den medfører teoretisk bidragsbetaling med henblik på beregningen af pensionen, til at forlænge referenceperioden på fem år for så vidt angår fastsættelse af den mindste bidragsperiode, der er en betingelse for en anerkendelse af pensionsretten.
- 17 Det må derfor straks fastslås, at de betingelser for at anvende artikel 9a i forordning nr. 1408/71, som er omhandlet i det præjudicielle spørgsmål, ikke er opfyldt. Som fremhævet af generaladvokaten i punkt 51 i forslaget til afgørelse fremgår det af selve ordlyden af denne bestemmelse, at den kun omfatter tilfælde, hvor lovgivningen i den medlemsstat, der betinger retten til en ydelse af, at der er tilbagelagt en minimumsforsikringsperiode i en referenceperiode, selv anerkender en forlængelse af denne periode med perioder, i hvilke visse ydelser, navnlig ydelser i anledning af arbejdsløshed, er blevet udbetalt i en anden medlemsstat. Dette er imidlertid ikke tilfældet for en lovgivning som den italienske lovgivning, der finder anvendelse i hovedsagen, hvorefter arbejdsløshedsperioder ikke forlænger nævnte referenceperiode.
- 18 Det bemærkes dernæst, at E. Iurlaro udelukkende har været omfattet af lovgivninger om ydelser i anledning af invaliditet af såkaldt »B-type«, dvs. ydelser, hvis størrelse fastsættes på grundlag af varigheden af de tilbagelagte forsikringsperioder. Et sådant tilfælde er omfattet af artikel 40, stk. 1, i forordning nr. 1408/71, hvorefter den pågældende arbejdstager modtager ydelser efter bestemmelserne i forordningens kapitel 3 (artikel 44-51) om alderdom og dødsfald, der finder tilsvarende anvendelse.

- 19 Efter artikel 45, stk. 1, i denne forordning skal den kompetente institution i en medlemsstat, efter hvis lovgivning erhvervelse af ret til ydelser i anledning af alderdom er betinget af, at der er tilbagelagt forsikrings- eller bopælsperioder, medregne perioder, der er tilbagelagt efter enhver anden medlemsstats lovgivning, som om det drejede sig om perioder, der var tilbagelagt efter den for denne institution gældende lovgivning.
- 20 I den forbindelse anføres det i artikel 15, stk. 1, litra f), nr. ii), i forordning nr. 574/72, der finder anvendelse »i de i ... artikel 18, stk. 1, artikel 38, artikel 45, stk. 1-3, artikel 64 og artikel 67, stk. 1 og 2, omhandlede tilfælde«, at den kompetente institution i en medlemsstat, dersom visse forsikringsperioder efter denne medlemsstats lovgivning kun medregnes, hvis de er tilbagelagt inden for en bestemt tidsfrist, skal forlænge denne tidsfrist med længden af de forsikringsperioder, der efter en anden medlemsstats lovgivning helt eller delvis er tilbagelagt inden for den nævnte tidsfrist, når det drejer sig om forsikringsperioder, der efter den anden medlemsstats lovgivning alene medfører suspension af den frist, inden for hvilken forsikringsperioder skal være tilbagelagt.
- 21 Men i et tilfælde som det i hovedsagen foreliggende medfører de arbejdsløshedsperioder, der er tilbagelagt i henhold til tysk lovgivning i den referenceperiode, som skal tages i betragtning i henhold til den italienske lovgivning, efter lovgivningen i den første stat ikke blot suspension af den frist, inden for hvilken forsikringsperioder skal være tilbagelagt. Af præmis 16 i nærværende dom fremgår det jo, at efter den tyske lovgivning, der finder anvendelse i hovedsagen, tages de arbejdsløshedsperioder, i hvilke der er udredt ydelser, også i betragtning ved beregningen af invaliditetsydelsens størrelse.
- 22 På baggrund heraf må det fastslås, at artikel 15 i forordning nr. 574/72 ikke med føje kan påberåbes i det foreliggende tilfælde, og det er herved ufornuddent at undersøge, om denne bestemmelse omfatter tilfælde, i hvilke artikel 45 i forordning nr. 1408/71 ikke finder direkte, men kun analogisk anvendelse, jf. samme forordnings artikel 40.

- 23 Det bemærkes endelig, at efter Domstolens praksis (jf. bl.a. dom af 20.9.1994, sag C-12/93, Drake, Sml. I, s. 4337, præmis 26) regulerer traktatens artikel 51 ikke betingelserne for fastlæggelsen af forsikringsperioder, og det tilkommer derfor hver medlemsstat i lovgivningen at fastsætte vilkårene for retten eller forpligtelsen til at blive tilsluttet en social sikringsordning, forudsat at der ikke herved diskrimineres mellem statens egne borgere og andre medlemsstaters borgere.
- 24 Den i sagen omhandlede italienske lovgivning anvender objektive kriterier og anvendes uden forskel på italienske arbejdstagere og arbejdstagere fra de øvrige medlemsstater, da det efter den er udelukket at forlænge den referenceperiode på fem år, der er fastlagt for beregningen af mindstekravet for at anerkende retten til at få udbetalt ydelser i anledning af invaliditet, med de perioder, i hvilke den pågældende har tilbagelagt arbejdsløshedsperioder i henhold til italiensk lovgivning eller en anden medlemsstats lovgivning.
- 25 På baggrund heraf må det fastslås, at traktatens artikel 48-51, artikel 9a i forordning nr. 1408/71 og artikel 15, stk. 1, litra f), nr. ii), i forordning nr. 574/72 skal fortolkes således, at en medlemsstat herefter ikke er forpligtet til at forlænge den ifølge sin lovgivning for fastlæggelse af den minimumsforsikringsperiode, der er en betingelse for at tilkende ydelser i anledning af invaliditet, fastsatte referenceperiode med en periode, som svarer til de arbejdsløshedsperioder, den pågældende har tilbagelagt i henhold til en anden medlemsstats lovgivning, der til forskel fra lovgivningen i førstnævnte medlemsstat anerkender en sådan forlængelse, når arbejdsløshedsperioderne er tilbagelagt på dens område.
- 26 E. Iurlaro og Kommissionen har i øvrigt gjort gældende, at den italienske institution ved anvendelsen af sammenlægningsreglerne i artikel 45, stk. 1, i forordning nr. 1408/71 skal tage hensyn ikke blot til de arbejdsløshedsperioder, der er tilbagelagt i Italien i den i sagen omtvistede referenceperiode, men også til de hertil svarende perioder, som er tilbagelagt i Tyskland, selv om arbejdsløshedsperioder efter sidstnævnte stats lovgivning ikke tages i betragtning ved afgørelsen af, om der er erhvervet ret til ydelser i anledning af invaliditet. E. Iurlaro har imidlertid i Tyskland tilbagelagt arbejdsløshedsperioder på mere end tre år i den femårsperiode, der

gik forud for hans ansøgning om invalidepension i Italien. Han opfylder derfor betingelsen ifølge artikel 4 i lov nr. 222, hvorefter der for den forsikrede i en periode på fem år forud for ansøgning om pension skal være indbetalt eller godskrevet mindst 156 ugentlige bidrag (tre års indbetalinger).

- 27 Det bemærkes i den forbindelse, at ordet »forsikringsperioder« defineres i artikel 1, litra r), i forordning nr. 1408/71 som »bidrags- eller beskæftigelsesperioder eller perioder med selvstændig virksomhed, der i den lovgivning, hvorefter de er tilbagelagt eller anses for at være tilbagelagt, betegnes eller anerkendes som forsikringsperioder, samt alle dermed ligestillede perioder, for så vidt de efter denne lovgivning anses for ligestillede med forsikringsperioder«.
- 28 Heraf følger, at »forsikringsperioder« specielt hvad angår anvendelsen af artikel 45 i forordning nr. 1408/71 betegner perioder, der i den lovgivning, hvorefter de er tilbagelagt, er defineret eller anerkendt som forsikringsperioder (jf. bl.a. for så vidt angår ligestillede perioder dom af 7.2.1990, sag C-324/88, Vella m.fl., Sml. I, s. 257), idet dog formålet med traktatens artikel 48-51 ikke hermed må forspildes (jf. således bl.a. dom af 15.10.1991, sag C-302/90, Faux, Sml. I, s. 4875, præmis 25-28).
- 29 En national lovgivning, der for erhvervelsen af retten til ydelser ved invaliditet kun tager hensyn til perioder med arbejdsløshedsforsikring, som er tilbagelagt på det nationale område med udelukkelse af hermed ligestillede perioder, der er tilbagelagt på andre medlemsstaters områder, udgør en tilsidesættelse af de nævnte traktatbestemmelser.
- 30 Bestemmelsen herom, som der ikke er blevet givet objektive grunde for, og hvorefter arbejdstagere, der ikke har udøvet deres ret til fri bevægelighed, og vandrende arbejdstagere behandles forskelligt og stiller de sidstnævnte ringere, må antages at være et udtryk for forskelsbehandling, og dermed for tilsidesættelse af de grundlæggende bestemmelser i traktaten, der har til formål at sikre fri bevægelighed for arbejdstagerne.

- 31 Det skal dog bemærkes, at INPS og den italienske regering i retsmødet har anført, at arbejdsløshedsperioder efter de italienske bestemmelser kun ligestilles med bidragsperioder ved afgørelsen af, om der er erhvervet ret til ydelser i anledning af invaliditet med højst seks måneder, og dette er ikke blevet bestridt.
- 32 På baggrund af disse erklæringer, hvis rigtighed må efterprøves af den nationale ret, må det fastslås, at traktatens artikel 48-51 ikke er til hinder for, at lovgivningen i en medlemsstat således som den italienske lovgivning kun for en periode på seks måneder medregner arbejdsløshedsperioder, der er tilbagelagt i en anden medlemsstat med henblik på tilkendelse af ydelser i anledning af invaliditet, når denne begrænsning også omfatter tilfælde, hvor disse perioder er tilbagelagt i den kompetente institutions medlemsstat.
- 33 Det præjudicielle spørgsmål skal derfor besvares således, at traktatens artikel 48-51, artikel 9a i forordning nr. 1408/71 og artikel 15, stk. 1, litra f), nr. ii), i forordning nr. 574/72 skal fortolkes således, at en medlemsstat ikke er forpligtet til at forlænge den ifølge dens lovgivning for fastlæggelse af den minimumsforsikringsperiode, der er en betingelse for tilkendelse af ydelser i anledning af invaliditet, fastsatte referenceperiode med en periode, der svarer til de arbejdsløshedsperioder, den pågældende har tilbagelagt i henhold til en anden medlemsstats lovgivning, der til forskel fra lovgivningen i førstnævnte medlemsstat anerkender en sådan forlængelse, når arbejdsløshedsperioderne er tilbagelagt på dens område. Endvidere er traktatens artikel 48-51 ikke til hinder for, at det ifølge en medlemsstats lovgivning — ved afgørelsen af, om den minimumsforsikringsperiode for anerkendelse af ret til en ydelse i anledning af invaliditet, er tilbagelagt — er udelukket at tage hensyn til arbejdsløshedsforsikringsperioder, der er tilbagelagt i en bestemt periode forud for forsikringsbegivenhedens indtræden i henhold til en anden medlemsstats lovgivning, og som går ud over de perioder, som tages i betragtning i henhold til den første medlemsstats lovgivning.

Sagens omkostninger

- 34 De udgifter, der er afholdt af den italienske regering og af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber, som har afgivet indlæg for Domstolen, kan ikke erstattes. Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger.

På grundlag af disse præmisser

kender

DOMSTOLEN (Femte Afdeling)

vedrørende det spørgsmål, der er forelagt af Pretura circondariale di Roma ved kendelse af 3. oktober 1995, for ret:

EF-traktatens artikel 48-51, artikel 9a i Rådets forordning (EØF) nr. 1408/71 af 14. juni 1971 om anvendelse af de sociale sikringsordninger på arbejdstagere, selvstændige erhvervsdrivende og deres familiemedlemmer, der flytter inden for Fællesskabet, som ændret og ajourført ved Rådets forordning (EØF) nr. 2001/83 af 2. juni 1983, senere ændret ved Rådets forordning (EØF) nr. 2332/89 af 18. juli 1989, og artikel 15, stk. 1, litra f), nr. ii), i forordning (EØF) nr. 574/72 af 21. marts 1972 om regler til gennemførelse af forordning nr. 1408/71, som ændret og ajourført ved forordning nr. 2001/83, skal fortolkes således, at en medlemsstat herefter ikke er forpligtet til at forlænge den ifølge dens lovgivning for fastlæggelse af den minimumsforsikringsperiode, der er en betingelse for tilkendelse af ydelser i anledning af invaliditet, fastsatte referencerperiode med en periode, der svarer til de arbejdsløshedsperioder, den pågældende har tilbagelagt i henhold til en anden medlemsstats lovgivning, der til forskel fra lovgivningen i førstnævnte medlemsstat anerkender en sådan for-

længelse, når arbejdsløshedsperioderne er tilbagelagt på dens område. Endvidere er traktatens artikel 48-51 ikke til hinder for, at det ifølge en medlemsstats lovgivning — ved afgørelsen af, om den minimumsforsikringsperiode for anerkendelse af ret til en ydelse i anledning af invaliditet, er tilbagelagt — er udelukket at tage hensyn til arbejdsløshedsforsikringsperioder, der er tilbagelagt i en bestemt periode forud for forsikringsbegivenhedens indtræden i henhold til en anden medlemsstats lovgivning, og som går ud over de perioder, som tages i betragtning i henhold til den første medlemsstats lovgivning.

Moitinho de Almeida

Sevón

Edward

Jann

Wathelet

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 17. september 1997.

R. Grass

J.C. Moitinho de Almeida

Justitssekretær

Formand for Femte Afdeling